

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРАЛІГІ
МИНИСТЕРСТВО НАУКИ И ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
MINISTRY OF SCIENCE AND HIGHER EDUCATION OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

А.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУАЗИЯ ҰАТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
ЕВРАЗИЙСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ А.Н. ГУМИЛЕВА
L.N. GUMILYOV EURASIAN NATIONAL UNIVERSITY

«ҰАТТЫҚ ВАЛЮТАНЫҢ ТҰРАҚТЫЛЫҒЫ МЕМЛЕКЕТТІҢ
ҚАРЖЫЛЫҚ КАУІПСІЗДІГІН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ ФАКТОРЫ РЕТІНДЕ»
Қазақстан Республикасының ұлттық валютасының 30 жылдығына арналған
халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференциясының
МАТЕРИАЛДАР ЖИНАҒЫ

СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ

Международной научно-практической конференции,
посвященная 30-летию национальной валюты Республики Казахстан
«СТАБИЛЬНОСТЬ НАЦИОНАЛЬНОЙ ВАЛЮТЫ КАК ФАКТОР
ОБЕСПЕЧЕНИЯ ФИНАНСОВОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ГОСУДАРСТВА»

COLLECTION OF REPORTS

of the international scientific and practical conference dedicated to the 30th anniversary
of the national currency of the Republic of Kazakhstan
«STABILITY OF THE NATIONAL CURRENCY AS A FACTOR OF ENSURING
FINANCIAL SECURITY OF THE STATE»

АСТАНА, ASTANA,
2023

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

МИНИСТЕРСТВО НАУКИ И ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
ЕВРАЗИЙСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ Л.Н. ГУМИЛЕВА

MINISTRY OF SCIENCE AND HIGHER EDUCATION OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN
L.N. GUMILYOV EURASIAN NATIONAL UNIVERSITY

**"ҰЛТТЫҚ ВАЛЮТАНЫҢ ТҰРАҚТЫЛЫҒЫ МЕМЛЕКЕТТІҢ ҚАРЖЫЛЫҚ
ҚАУІПСІЗДІГІН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ ФАКТОРЫ РЕТІНДЕ"**
Қазақстан Республикасының ұлттық валютасының 30 жылдығына арналған
халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференциясының
МАТЕРИАЛДАР ЖИНАҒЫ

СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
Международной научно-практической конференции, посвященная 30-летию
национальной валюты Республики Казахстан
**«СТАБИЛЬНОСТЬ НАЦИОНАЛЬНОЙ ВАЛЮТЫ КАК ФАКТОР ОБЕСПЕЧЕНИЯ
ФИНАНСОВОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ГОСУДАРСТВА»**

COLLECTION OF REPORTS
of the international scientific and practical conference dedicated to the 30th anniversary of the
national currency of the Republic of Kazakhstan
**"STABILITY OF THE NATIONAL CURRENCY AS A FACTOR OF ENSURING
FINANCIAL SECURITY OF THE STATE"**

ASTANA, 2023

ӘОЖ 336(075.8)
КБЖ 65.261
М17

Редакциялық алқа:

Мақыш С.Б. – Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ Басқарма мүшесі – академиялық мәселелер жөніндегі проректоры
Жағыпарова А.О. – Экономика факультінің деканы
Ажмухамедова А.А. – Экономика факультеті деканының ғылыми жұмыстар жөніндегі орынбасары
Мажитов Д.М. – «Қаржы» кафедрасының профессоры
Бұлақбай Ж.М. – «Қаржы» кафедрасының меңгерушісі
Майдырова А.Б. – «Экономика және кәсіпкерлік» кафедрасының меңгерушісі
Сембиева Л.М. – «Мемлекеттік аудит» кафедрасының меңгерушісі
Аманова Г.Д. – «Есеп және талдау» кафедрасының меңгерушісі
Муталиева Л.М. – «Туризм» кафедрасының меңгерушісі
Мухияева Д.М. – «Менеджмент» кафедрасының меңгерушісі
Алина Г.Б. – «Бизнес және басқару» факультетінің деканы, Esil University

М17 «Ұлттық валютаның тұрақтылығы мемлекеттің қаржылық қауіпсіздігін қамтамасыз ету факторы ретінде» Қазақстан Республикасы Ұлттық валютасының 30 жылдығына арналған халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференциясы. – Астана: Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ, 2023. – 787 б. Международная научно-практическая конференция, посвященная 30-летию национальной валюты Республики Казахстан **«Стабильность национальной валюты как фактор обеспечения финансовой безопасности государства»**. – Астана: ЕНУ имени Л.Н. Гумилева, 2023. – 787 с. International scientific and practical conference dedicated to the 30 thanniversary of the national currency of the Republic of Kazakhstan **«Stability of the national currency as a factor of ensuring financial security of the state»**. – Astana: L.N. Gumilyov ENU, 2023. – 787 p.

ISBN 978-601-337-909-8

Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференцияның еңбектер жинағында мемлекеттің қаржылық қауіпсіздігін қамтамасыз ету және Қазақстан Республикасы ұлттық валютасының тұрақтылық факторлары қарастырылған.

В сборнике трудов международной научно-практической конференции рассмотрены факторы обеспечения финансовой безопасности государства и стабильности национальной валюты Республики Казахстан.

In the collection of works of the international scientific and practical conference, factors of ensuring the financial security of the state and the stability of the national currency of the Republic of Kazakhstan are considered.

ISBN 978-601-337-909-8

ӘОЖ 336(075.8)
КБЖ 65.261

©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия
ұлттық университеті, 2023

Список литературы:

1. Региональная система как объект и субъект управления региональным развитием. Е.А. Лазичева Государственная Дума Томской области Email: lazicheva@tomsk.gov.ru.
2. Турысбекова А.Б., Өмірзақова Ә.Қ. Выявление тенденций социально-экономического развития регионов Казахстана. Economics: the strategy and practice. 2021;16(2):98-106. <https://doi.org/10.51176/1997-9967-2021-2-98-106>.
3. Сборники КС (Бюро национальной статистики) РК «Регионы Казахстана» за 2013-2022гг., www.stat.gov.kz.
4. Елеусизова Б.К. Инвестиционная среда регионов Казахстана. <https://cyberleninka.ru/article/n/investitsionnaya-sreda-regionov-kazahsta>.
5. Концепция инвестиционной политики Республики Казахстан до 2026 года. Постановление Правительства Республики Казахстан от 15 июля 2022 года № 482.

ӘОЖ 33. 336.

ҚАЗАҚСТАНДА САҚТАНДЫРУ НАРЫҒЫН ЦИФРЛАНДЫРУДА ХАЛЫҚАРАЛЫҚ МОДЕЛЬДЕРІН ҚОЛДАНУ МҮМКІНДІКТЕРІ

Султамуратова К., Қибатолдин М.М.

Ғылыми жетекші: PhD, доцент м.а. Хамитхан Н.

*Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия Ұлттық университеті,
Астана қ., Қазақстан Республикасы, sultamuratovakunsulu98@gmail.com,
kibatoldin_m@mail.ru*

Аннотация. Бүгінде сақтандыру нарығындағы цифрлық технологиялар сақтандыру ұйымдарына тұтынушыларға ақпараттық қауіпсіздік негізінде қызмет көрсетудің басты құралының бірі болып табылады. Цифрландырылған сақтандыру нарығы бәсекелестіктің тиімді құралы ретінде сақтандыру өнімдері мен қызметтерінің сапасын одан әрі жақсартуға ықпал етеді. Соның нәтижесінде, қазіргі таңда дамыған мемлекеттер цифрландырылған сақтандыру жүйесінде біршама жетістікке жеткен. Мақала халықаралық сақтандыру нарығының модельдері мен шетелдік тәжірибе жүзінде сақтандырудың цифрлану мәселесін талдай отырып, Қазақстандық сақтандыру нарығында бұл модельдердің тиімді пайдалану жолдары ұсынуға арналған. Мақалада дамыған және дамушы мемлекеттердің сақтандыру нарығын зерттеп, оларға анализ жасау арқылы цифрланған сақтандырудың Қазақстан нарығындағы проблемаларды көтереді. Осы мәселелердің алдын-алу мақсатында және болашақта Қазақстанның сақтандыру нарығы жоғары цифрланған деңгейге шығуы үшін шешу жолдары ұсынылған.

Түйінді сөздер: сақтандыру, цифрландыру, онлайн сақтандыру, халықаралық модель, онлайн сақтандыру.

Аннотация. Сегодня цифровые технологии на страховом рынке являются одним из главных инструментов обслуживания страховых организаций на основе информационной безопасности потребителей. Цифровой страховой рынок как эффективное средство конкуренции способствует дальнейшему улучшению качества страховых продуктов и услуг. В результате, в настоящее время развитие государства добились значительных успехов в цифровой системе страхования. Статья посвящена предложению путей эффективного использования моделей на казахстанском страховом рынке, анализируя проблемы цифровизации страхования на зарубежной практике и модели международного страхового рынка. Статья поднимает проблемы на казахстанском рынке страхования, цифрового путем изучения и анализа страховых рынков развитых и развивающихся государств. В целях профилактики этих

проблем и для того, чтобы в будущем страховой рынок Казахстана вышел на высокий цифровой уровень, в данной статье предложены пути решения, а так же рекомендации.

Ключевые слова: страхование, цифрализация, онлайн страхование, международная модель, онлайн страхование.

Annotation. Today, digital technologies in the insurance market are one of the main tools for servicing insurance organizations based on consumer information security. The digital insurance market as an effective means of competition contributes to further improvement of the quality of insurance products and services. As a result, currently developed countries have made significant progress in the digital insurance system. The article is devoted to the proposal of ways to effectively use models in the Kazakh insurance market, analyzing the problems of insurance digitalization in foreign practice and models of the international insurance market. The article raises problems in the Kazakh insurance market, which is created by studying and analyzing the insurance markets of developed and developing countries. In order to prevent these problems and in order for the insurance market of Kazakhstan to reach a high digital level in the future, this article offers solutions, as well as recommendations.

Keywords: Insurance, Digitalization, Online Insurance, International Model, Online Insurance.

Кіріспе

Цифрлық сақтандыру - бұл тұтынушылардың сақтандыру жағдайын электрондық құралдар арқылы қанағаттандыру әдісі.

Цифрлық сақтандыру, бір жағынан, цифрлық экономикадан туындайды, екінші жағынан, ол цифрлық технологияларды іске асырудың құрамдас бөлігі болып табылады. Цифрлық технологияларды пайдалана отырып сақтандыру қызметін жүзеге асыру сақтандыру нарығын цифрландыру ретінде айқындалады.

Цифрландыру сақтандырушылардың инновацияларға қызығушылығын анықтайды, оның ішінде: деректерді өндеуді автоматтандыратын, жасанды интеллект элементтері бар технологиялар. Экономиканы цифрландыруға байланысты сақтанушылардың жаңа қажеттіліктері сақтандырушылар үшін айтарлықтай өсу мүмкіндіктерін қамтамасыз етеді. Сақтандыру нарығын цифрландыру кезінде дараландыруды дамытуға ықпал ететін негізгі факторларға мыналар жатады:

- клиент, сақтандыру объектісі туралы ақпарат көлемін ұлғайту, тәуекелді жеке бағалау;
- көрсеткіштерді, оның ішінде өмір мен денсаулық көрсеткіштерін қашықтықтан жинауға арналған құрылғылар құру;
- клиенттің өтінімі бойынша андеррайтингтік рәсімдерді жүргізу, жеке ұсыныстар;
- сақтандыру өнімінің құнын арттырусыз сапаны қолайлы деңгейде орташалай отырып жаппай өндіріске көшу [1].

Кесте – 1 Сақтандыру нарығын цифрландырудың негізгі бағыттары

Негізгі бағыттары	Мәні	Сандық технологиялар	Мақсатты аудиториясы
Ғаламторлық	Сақтандыру ұйымдарының кәсіптік іс-әрекеттерінде ғаламтор желісін қолдануы	Жаңа өндірістік технология мен желілік байланыс	Сыртқы— сақтанушылар, ішкі— қызметкерлер мен сақтандыру агенттері
Даралық	Сақтанушының сақтандыру компаниясының қызметі мен	Компанияның электронды құжаттамасы,	Әлеуетті сақтандырушылар

	тарифтері туралы жеке дара ақпарат алу мақсатында сақтандыру ұйымының арнайы ұсынысы	интернет желісі, жеке сайт	
Цифрландыру	Сақтандырушының ақпаратты жеткізуде және ұйым стратегиясын белгілеуде түрлі сандық технологиялардың қолдануы	Жаңа технологиялар, IoT, Big Data қосымшалары, мобильді қосымшалар, маркетплейстер	Ішкі — қызметкерлер; сыртқы — сақтанушылар

Автормен құрастырған. Дерек көзі [1].

Қазақстан сақтандыру нарығын цифрландыру.

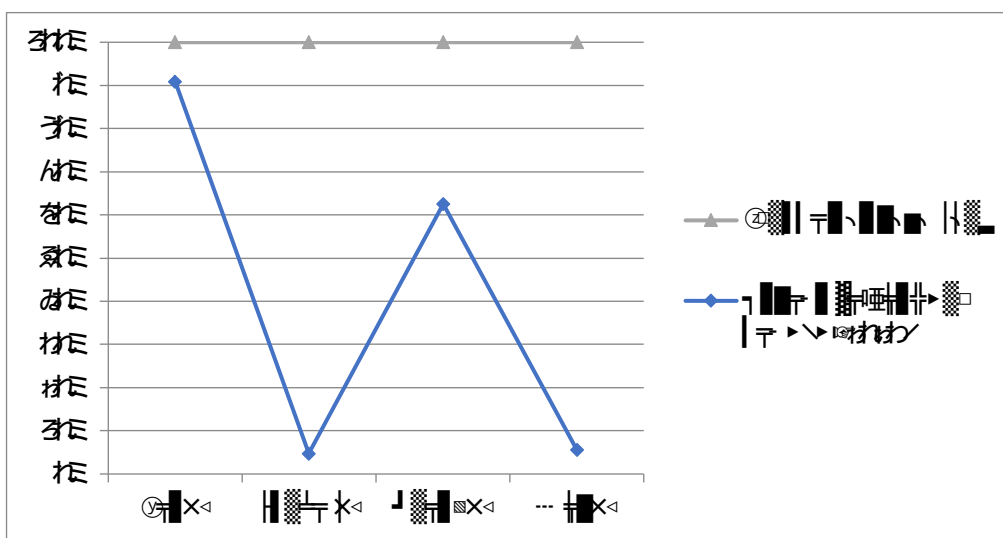
Соңғы жылдары Қазақстанда сақтандыру нарығын цифрландыруда айтарлықтай жетістікке қол жеткізілді. Сақтандыру сала тез өзгермейді. Алайда отандық сақтандыру нарығындағы цифрландыру жылдам өсіп, дамып келеді. Қазақстан Республикасының сақтандырушылары, мобильді қосымшалар, сайттар, маркетплейстер сияқты түрлі digital-арналарды белсенді пайдаланады. Оның ішінде цифрлық платформалар арқылы ОГПО сатылады және қағаз полистерден алшақтап жатыр. Қазірдің өзінде нарықтың активті бөлігі болып табылатын агенттер үшін де цифрлық өнімдер бар. Айта кетейік, Қазақстанда цифрлық сақтандыру Nomad Insurance компаниясы жұмыс жасайды, дәл осы компания Қазақстанда Nomad Agent агенттері үшін алғашқы және әзірге жалғыз онлайн-сервисті құрды. Сақтандырушы сондай-ақ Nomad.kz қосымшасын іске қосты, оның негізінде полисті сатып алып, ұзартып қана қоймай, сақтандыру жағдайы туралы хабарлап, төлем алуға да болады. Бұл функциялар ұйымның сайтында да, ұялы және компьютерлік нұсқаларда да қолжетімді. Жалпы алғанда, «Номад Иншуранс» клиенттер үшін 10-нан астам өнімді цифрландырды. Компания басшылығының пікірінше, цифрлық тәсілдің негізгі артықшылықтары - клиенттің уақытын мен энергетикалық шығындарын үнемдеу, оның жылдамдығы мен сақтандыру қызметтерін алудағы жайлылығы. Соған қарамастан, барлық сатуларды онлайн-арналарға ауыстыру мүмкін емес - цифрлық сервистер В2С-дегі негізгі сату арнасы болып табылмайды [2]. Стандартты емес мәселелерді шешу үшін, тіпті прогрессивті болып көрінетін жастар әлі де ұйымдардың филиалдарына жүгінеді. Сондықтан сақтандырудың онлайн режиміне толық ауысуы дауыстық көмекшілер мен виртуалды ассистенттердің қызметтері қалай дамитынына, ең бастысы - олар нақты кеңесшіні алмастыра алатынына байланысты. Олардың Клиенттің сұрақтарына жан-жақты жауап беруі және оларды қолдануға ыңғайлы және үйреншікті болуы маңызды.

Қазақстандық сақтандыру нарығының цифрландыруға өтеуіне байланысты проблемаларына келер болсақ, сақтандыру секторының негізгі проблемасы толық және дәйекті статистиканың болмауы болып табылады. 2022 жылдан бастап сақтандырудың міндетті сыныптары бойынша статистика қалыптастырылуда, дереккөз ерікті сақтандыру сыныптары бойынша да деректермен толықтырылатын болады. Бұдан басқа сақтандырудың толық аясын цифрландыру үшін тек сақтандыру шарттары бойынша ғана емес, сақтандыру жағдайлары бойынша да статистика қажет. Бұл ретте сақтандыру сыныптары бойынша ғана емес, әрбір компанияның әрбір өнімі бойынша да қажет. Сақтандыру статистикасы бойынша бірегей жүйе және сақтандыру қызметтерін цифрландырудың негізгі элементі ретінде БСДҚ-ның одан әрі дамуы Қазақстанның сақтандыру саласының дамуына тікелей әсер етеді. Ол жаңа сервистер құруға және сақтандыру нарығына қатысушылар үшін шығындарды төмендетуге,

сондай-ақ қадағалау функцияларын жақсартуға, сақтандыру өнімдері мен қызметтерінің қолжетімділігі мен сапасын арттыруға мүмкіндік береді [1].

Еуропадағы цифрлық сақтандыру нарығын талдау.

Еуропалық онлайн сақтандыру нарығының көлемі 2023 жылы 101,07 миллиард еуроға бағаланады және 2028 жылға қарай 144,35 миллиард еуроға жетеді деп күтілуде, бұл болжамды кезеңде (2023-2028) орта есеппен 7,39% - ға өсті. Тез өзгертін бизнес ортасында сақтандыру қызметтерін тарату арналарын зерттеу сақтандыру компаниялары үшін маңызды бола түсуде. Соңғы жылдары цифрлық технологияларға көшу көптеген жаһандық компаниялар үшін табиғи процесс болғанымен, Бұл сақтандыру секторы үшін оңай болған жоқ. Сақтандыруды әрқашан өз клиенттерін жақсы білетін брокерлер мен агенттер сатты. Бұл сенімді қарым-қатынас, әсіресе өмірді және денсаулықты сақтандыруға қатысты. Сыйлықақыларға келетін болсақ, өмірді сақтандыру жоспарларының 99% - дан астамы жеке немесе делдалдар арқылы сатылады. Тек соңғы 1% басқа әдістермен, соның ішінде веб-агрегаторлармен сатылады.

Сурет – 1 Еуропа елдерінің онлайн сақтандыру саласының пайыздық үлесі.

Автормен құрастырған. Дерек көзі [2]

Онлайн сатылымдар енді ғана басталуда; Болгарияда онлайн сатылымға тыйым салынады және COVID-19 салдарынан Чехияда ішінара қолданылады. Жоғарыда диаграммада көрсетілгендей, Даниядағы сатылымдардың 80% - дан 90% - на дейін онлайн режимінде жүзеге асырылады. Эстонияда онлайн сатылымдар өсуде. Кейбір компаниялар тек интернет-сатылымдар жасайды. Интернеттегі сатылымдар Францияда жеке тарату арнасы ретінде қарастырылмайды; олар басқа арналарға енгізілген. Хорватияда барлық сатылымдардың шамамен 1% - ы онлайн режимінде жүзеге асырылады. Италияда Онлайн сатылымдар мүмкін, ал автомобильдердің онлайн сатылымы 7% құрады. Өмірді сақтандырумен байланысты емес өнімдерді онлайн сату Норвегияда өте кең таралған. Түркиядағы Онлайн сатылымдар GWP-нің 2,5% ғана құрайды. Тұтынушылар мен сақтандыру компаниялары арасында бағаны салыстыру веб-сайттарының танымалдылығының артуына байланысты бағаны салыстыру веб-сайттары нарықтағы қатысуын және өнім ұсыныстарын байыту үшін серіктестіктер мен сатып алулармен айналысады [4].

Америка Құрама Штаттарындағы цифрлық сақтандыру нарығын талдау

Америкалық цифрлық сақтандыру платформалары нарығының көлемі болжамды кезең ішінде (2023-2028 жылдар) 11.51% орташа жылдық өсу қарқынымен 2028 жылға қарай 220.79 млрд АҚШ долларына дейін 2023 жылы 128.06 млрд АҚШ долларынан өседі деп күтілуде. Insurtech компаниялары цифрлық платформалар құру және сақтандыру компанияларымен және жеткізушілермен ынтымақтастық жасау арқылы дәстүрлі сақтандыру саласын өзгертеді. Дәстүрлі сақтандыру компанияларындағы өнімге бағытталған модельден бірінші кезекте

клиентке бағытталған модельге көшу IoT, үлкен деректерді талдау, блокчейн, жасанды интеллект және бұлтты есептеу сияқты технологиялармен қамтамасыз етілген сандық сақтандыру платформаларының арқасында мүмкін болды. Клиенттердің адалдығы мен қанағаттануы сақтандыру компаниялары үшін басты мәселеге айналды.

Жасанды интеллект (AI) және онымен байланысты технологиялар сақтандырудың құн тізбегінің барлық аспектілеріне, таратудан бастап андеррайтинг пен баға белгілеуге дейін, шағымдарды басқаруға дейін айтарлықтай әсер етеді. Бұл саясаттарды нақты уақыт режимінде бағалауға, сатып алуға және байланыстыруға әкелуі мүмкін. Осының арқасында сақтандырушылар ақпаратты ақылмен байланыстыра алды және инновациялық өнімдер мен қызметтерді жылдам ұсына алды, бұл сайып келгенде тұтынушылардың адалдығы мен қанағаттанушылығын айтарлықтай арттырады. Мысалы, Нью-Йорктегі lemonade сақтандыру стартапы алаяқтықты азайту үшін процестерді жақсарту және мінез-құлық экономикасын қолдану үшін жасанды интеллект пен сенімді цифрлық платформаны пайдаланады. Сонымен қатар, ол өз клиенттеріне шағымдармен жұмыс істеудің бірегей тәжірибесін ұсынады. Атап айтқанда, Lemonade қайырымдылық мақсаттарын қолдайтын құрдастар тобын ұйымдастырады, алдын-ала төлемдер алады және жыл соңында пайдаланылмаған сыйлықақыларды әр құрдастар тобы таңдаған қайырымдылық ұйымдарына қайтарады [3].

Кесте – 2 Сақтандыру нарығының халықаралық модельдері

Даму критерийі	Дамушы елдердегі сақтандыру нарығы	Дамыған елдердің сақтандыру нарығы	Интеграцияланған сақтандыру нарығы
Сақтандыру сыйақыларының үлесі	5-10% ға дейін	30-50%	шектелмейді
Сақтандыру ұйымдарының нарықтағы орны	Қайта сақтандырумен айналысуға және пайдасын арттыруға мүмкіндігі жоқ.	Қайта сақтандырумен айналыса алады, тәуекелдің барлық түрін сақтандырумен айналыса алады	Түрлі апаттық жағдайдағы сақтандырумен жұмыс жасай алады, халықаралық сақтандыруды жүзеге асыра алады.
Қызмет көрсету сапасы	Бәсекеге қабілетсіз	Қызметтердің үлкен ассортименті	Әлемдік стандарттарға сай, жоғары
Цифрлану деңгейі	Төмен, онлайн сақтандыру бағдарламалары әлі жетілмеген	Цифрланған сақтандыру нарығы дамыған, жоғары технологиялармен жабдықталған	Толығымен цифрлану жағдайына көшкен, жасанды интеллект арқылы басқару
Онлайн сақтандыру қызметі	Сақтанушылардың көбі кеңселік арналарды қолданады, 35-40% онлайн сақтандыру қызметін қолданады	75-80% сақтанушы онлайн сақтандыру полистерін ала алады, дамыған	Сақтандырудың онлайн қызметі толығымен автоматтандырылған

Кадрлар сапасы	Кадрлар тапшылығы, мамандарды дайындаудың дамымаған жүйесі	Кадрлар дайындаудасапалы жүйенің болуы, білікті мамандардың жұмыс атқаруы	Әр сала бойынша жоғары дәрежедегі кадрлардың дайындалуы, интеграциялық ортада жұмыс жасау қабілеті
Міндетті сақтандыру түрінің саны	Міндетті сақтандырудың 2-3 түрі ғана болады	Міндетті сақтандырудың 10нан жоғары түрі	Міндетті сақтандыру түрі мүлдем болмайды
Қайта сақтандырудың орын алуы	Көп мөлшерде шетелдік тәжірибелерді қолданумен ғана шектелген, дамымаған	Жақсы дамыған, нарықта өз бетімен жеке сегмент ретінде қызмет атқарады	Қайта сақтандыру-өздігінен жетіген нарық, халықаралық нарықта жұмыс жасай алады
Мемлекеттің қатысуы	Мемлекеттің үнемі араласуы	Мемлекет тек жанама реттеуші болып табылады	Реттеу халықаралық арнайы ұйымдардың жүршізілуімен болады
Ұйымның инвестициялық әлеуеті	Инвестициялау шектеулі түрде жүзеге асады	Инвестициялау әлеуеті жоғары	Халықаралық нарықта инвестиция тарта алады

Автормен құрастырған. Дерек көзі [5].

Қазақстанның сақтандыру нарығын цифрландыруда цифрлық сақтандыру нарығын дамыту үшін мынадай стратегиялар ұсыну:

Бірінші ұсыныс технология және даму инвестициялары бойынша сақтандыру компаниялары жасанды интеллект, үлкен деректер, блокчейн және заттар интернеті (IoT) сияқты цифрлық технологияларға белсенді түрде инвестиция салуы керек. Бұл технологиялар процестерді жақсартуға, сақтандыруды жекелендіруге және автоматтандыруға мүмкіндік береді;

Екінші ұсыныс клиенттер мен тәуекелдер туралы деректерді жинау және талдау цифрлық сақтандырудың негізгі бөлігі болып табылады. Сақтандыру компаниялары тәуекелдер мен сыйлықақыларды дәлірек бағалау үшін күрделі аналитикалық құралдарды қолдана отырып, осы саладағы мүмкіндіктерін кеңейте алады.

Үшінші ұсыныс кибер сақтандыруды дамыту. Киберқауіптердің артуы жағдайында кибер сақтандыруды дамыту маңызды аспектке айналады. Сақтандыру компаниялары бизнес пен жеке тұлғаларды қорғау үшін киберполистердің кең ауқымын ұсына алады. Соңғы ұсынысымыз, клиенттерге білім беру және ақпараттандыру. Клиенттерге цифрлық сақтандырудың артықшылықтары мен ерекшеліктері туралы білім беру нарықтың кеңеюіне ықпал етуі мүмкін. Сандық тәуекелдер мен киберқауіпсіздік туралы білім беру сақтандыруға деген қызығушылықты арттыруы мүмкін.

Қорытындылай келгенде цифрлық сақтандыру нарығын дамыту сақтандыру компаниялары, реттеушілер және клиенттер тарапынан белсенді қадамдарды талап етеді. Ол жаңа мүмкіндіктер жасай алады және сақтандыруды қол жетімді және тиімді ете отырып, саланы жетілдіре алады.

Пайдаланған әдебиеттер:

1. Сақтандыру нарығын цифрландыру <https://www.gov.kz/memleket/entities/ardfm/press/news/details/276280?lang=kk>.
2. Цифрландыру Қазақстан нарығын қалай өзгертеді <https://nomad.kz/kz/news/tsifrlandyru-aza-stanny-sa-tandyru-nary-yn-alay-zgertedi/>.
3. Рынок цифровых страховых платформ Insights <https://www.mordorintelligence.com/ru/industry-reports/digital-insurance-platform-market>.
4. Европейский рынок онлайн-страхования Insights <https://www.mordorintelligence.com/ru/industry-reports/europe-online-insurance-market>.
5. Халықаралық сақтандыру нарығын ұйымдастырудың негізгі модельдері <https://pps.kaznu.kz/kz/Main/FileShow2/4408/130/2/0/2011/>.

УДК 33. 336.

ОБ ОСОБЕННОСТЯХ РАЗВИТИЯ РЫНКА ЭЛЕКТРОННОЙ КОММЕРЦИИ В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН

Тағай А.А., Сыздыкова К.Ш., Халмурзаева К.Р.

*Kaunar Academy, г. Алматы, Казахстан
University of Westminster, London, Great Britain*

Аңдатпа. Мақаланың мақсаты - еліміздің электрондық коммерция нарығын зерттеу негізінде экономиканың осы саласын дамыту жөніндегі іс-шараларды әзірлеу. Осы орайда нарықтың SWOT-талдауы пайдаланылған: а) нарықтың "күшті жақтарын" (Strengths) анықтау; б) төлемдердің жаңа технологиялары мен әдістері; в) электрондық салада қызметтер мен мәмілелерді пайдаланудың қол жеткізілген деңгейі; г) тауарлар мен қызметтер үшін электрондық төлемдердің ерекшелігі мен құрылымы; д) нарықтың «әлсіз» тараптары (Weaknesses): инфрақұрылымның гетерогенді таралуы; реттеу мен стандарттаудың болмауы. Аталған кедергілерді еңсеру үшін мынадай шаралар ұсынылды: 1) интернетке қолжетімділікті кеңейту және әртүрлі өңірлер арасындағы алшақтықты азайтуға көмектесетін «Көлік және логистикалық желілерді» жақсарту сияқты инфрақұрылымды дамытуға инвестицияларды бағыттау; 2) онлайн-қатысуды дамытуда және электрондық коммерцияны пайдалануда жергілікті кәсіпорындарды қолдау және ынталандыру; 3) қаржылық инклюзия: электрондық қолжетімділікті жақсарту арқылы төмен дамыған аймақтардағы банктік қызметтер мен төлем жүйелеріне, қаржылық қызметтерге қол жеткізуді қамтамасыз ету; 4) халықаралық экспансия: отандық компаниялар өз бизнесін әлемдік нарықтарға шығару және шетелдік инвесторларды тарту мақсатында электрондық коммерцияны пайдалануы үшін жеңілдіктер мен мүмкіндіктер жасау;

Түйін сөздер: SWOT талдау, электрондық коммерция нарығы, онлайн сауда, электрондық төлемдер, қаржылық инклюзия, электрондық коммерция инфрақұрылымы, транзакция.

Аннотация. Цель статьи - на основе исследования рынка электронной коммерции РК определить методы дальнейшего развития данной сферы экономики. С этой целью проведен SWOT-анализ рынка по направлениям: а) определение «Сильных сторон» (Strengths) рынка; б) новые технологии и методы платежей; в) достигнутый уровень использования услуг и сделок в электронной сфере; г) специфика и структура электронных платежей за товары и услуги; д) «слабые стороны» («Weaknesses») рынка: неоднородное распределение инфраструктуры; недостаток регулирования и стандартизации. Для преодоления указанных